

Què fer si pensem o sabem que un/a nen/a pot estar sent victimitzat/da?

Protegir els nens i nenes de qualsevol tipus de violència en qualsevol context és el nostre deure com a persones adultes responsables dels nens, nenes i adolescents, tal com ho estipula la Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència (LOPIVI). A continuació, recordem els aspectes més rellevants que has de conèixer no només com a pare/mare o tutor d'un infant, sinó també com a ciutadà que conviu amb infants.

1. Què passa i què hem de fer quan pensem o sabem que algun nen o nena pot estar patint algun tipus de victimització?

Si ens sembla que algun nen o nena que coneixem pot estar patint algun tipus de violència **ho hem de comunicar**¹. A la Taula X tens algunes pautes bàsiques sobre a qui s'ha de comunicar què, però primer resolguem algunes qüestions.

Què implica “comunicar a l'autoritat competent”?

- Consisteix a **explicar allò que vas veure o vas sentir** a la persona corresponent. Si és un centre educatiu, probablement hauràs de parlar-ho amb el o la Coordinadora de Benestar i Protecció del centre (a Catalunya és la mateixa figura que el o la referent de convivència, coeducació i benestar emocional). Però si no hi ha vinculació amb el centre educatiu, aleshores hauràs d'explicar-ho als cossos de seguretat (anant a la policia) o notificant a Fiscalia. És important fer constar dades concretes: dates, situacions, persones presents, canvis d'hàbits o de conducta en el nen o nena, reaccions diferents, canvis en l'estat d'ànim i en la relació amb els membres de la família. Portar un registre del que has anat percebent que et fa pensar que el menor pot estar en risc.
- En si mateixa, la mera comunicació **no posa en marxa un procés judicial** ni col·loca la persona com a denunciant ni com a part en un procediment penal.
- **No et correspon a tu confirmar si el que sospites és cert**: ho valoraran equips especialitzats (dels serveis socials, pediàtrics o de les forces de seguretat) que es posaran en marxa si s'escau.
- **Es garanteix la confidencialitat sobre la identitat de la persona que ho comunica.**

¹ Un dels objectius de la Llei Orgànica de Protecció Integral a la Infància i l'Adolescència davant de la Violència (LOPIVI) és proporcionar mecanismes de comunicació àgils i efectius perquè totes les persones que tinguin coneixement d'una possible situació de violència ho comuniquin davant de l'autoritat competent. A l'art. 15, que porta per títol “Deure de comunicació de la ciutadania”, es llegeix:

Tota persona que adverteixi indicis d'una situació de violència exercida sobre una persona menor d'edat, està obligada a comunicar-ho de forma immediata a l'autoritat competent i, si els fets poguessin ser constitutius de delictes, a les Forces i Cossos de Seguretat, Ministeri Fiscal o a l'autoritat judicial, sense perjudici de prestar l'atenció immediata que la víctima necessiti.”

Qui està obligat a comunicar sospites o revelacions? Tots i totes els ciutadans, tinguin o no relació directa amb el nen o nena.

Quan estem obligats a denunciar? Quan advertim/tenim coneixement que hi ha indicis de victimització en un menor d'edat, fins i tot sense estar completament segurs que la violència estigui passant. **Només necessitem "indicis", és a dir "senyals" i no "proves".** No cal estar segura ni segur per notificar una sospita.

Pautes bàsiques de comunicació a l'autoritat competent:

Supòsit	Què fer?
Tenir coneixença o advertir indicis de l'existència d'una possible situació de violència cap a una persona menor d'edat	En cas que s'estigui donant dintre de l'entorn familiar, comunicar-ho de forma immediata a serveis socials de base o atenció primària. Si no aconseguim comunicar-vos sempre es pot trucar al telèfon d'Infància Respon 116 111 de la DGAIA. En cas que s'estigui donant dintre del centre escolar, comunicar-ho al Coordinador de Benestar i Protecció del centre (o referent de convivència, coeducació i benestar emocional).
Quan d'aquesta violència pugui resultar amenaçada la salut o la seguretat del nen, nena o adolescent o estem davant de delictes com abusos o agressions sexuals, agressions físiques o maltractament emocional greu , independentment del context.	Comunicar-ho de forma immediata a les Policia, jutjat o al Ministeri Fiscal. En cas que hi hagi danys no atesos (ferides, cops, ansietat, etc.) portar immediatament al infant al centre de salut o hospital de referència d'urgències.
Quan s'adverteix una possible infracció de la normativa sobre protecció de dades personals d'una persona menor d'edat	Comunicar-la immediatament a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD).
En cas de dubtes, es pot trucar a la Unitat de Suport de l'Alumnat en Situació de Violència (USAV) .	
Sempre: prestar al nen o nena victimitzat atenció immediata i el suport que necessiti, així com prestar la màxima col·laboració a les autoritats competents.	

2. I les persones que treballen amb infants, quina obligació tenen?

La LOPIVI regula, a l'article 16, l'**obligació qualificada** de denunciar els fets quan la persona que té coneixement dels fets té contacte i tracte amb menors per raó del càrrec/professió.

A qui afecta? Afecta a totes aquelles **persones que exerceixin una tasca d'assistència, cura, ensenyament o protecció dels menors**. Per exemple: professorat, personal mèdic, assistents socials, etc.

Si les persones que treballen amb els teus fills o filles decideixen comunicar alguna situació davant dels serveis socials, estan complint amb la seva obligació. A més a més, això vol dir que s'estan preocupant pels nens i nenes. El millor que pots fer és mostrar-te obert i receptiu, ja que **el principi que sustenta qualsevol acció és sempre l'interès i el benestar dels nens i nenes**.

Què passa si aquestes persones NO comuniquen a ningú una situació de sospita o coneixement de victimització d'un menor?

Si això passa, el perjudicat sempre és el menor, que pot ser víctima d'una situació de violència i no rebrà ajuda. Aquest **incompliment del deure de comunicar** per part de les persones que treballen amb infants perpetua la situació de victimització en els menors i en pot agreujar les conseqüències.

3. I els mateixos infants....poden comunicar o denunciar?

Sí, qualsevol persona menor de 18 anys pot comunicar o denunciar, tant si són víctimes de violència com si són testimonis d'alguna situació de violència sobre un altre menor d'edat. I ho podran fer com ells prefereixin:

- a) Personalment, individualment o amb amics, sense necessitat que els acompanyin els seus representants legals (pares, mares o tutors) ni cap altre adult.
- b) A través dels seus representants legals (pares o tutors), que farien la comunicació en nom del nen o nena afectat/da

La LOPIVI preveu l'existència de mecanismes de comunicació segurs, confidencials, eficaços i sobretot adaptats i accessibles als menors, que utilitzin un llenguatge que sigui comprensible per a ells.

A més, els menors que comuniquin o denunciïn, sempre podran estar acompanyats de la persona de confiança que ells mateixos designin.

Un d'aquests canals és el **telèfon d'atenció a la infància (116 111) de la DGAIA** que està operatiu 24 hores al dia, els 365 dies de l'any de forma gratuïta. Un altre és la **USAV (900 923 098, usav.educacio@gencat.cat)** i molts altres recursos especialitzats que et deixem en [aquest llistat](#).

Coneix el teu fill/a aquestes maneres de demanar ajuda? Pots comentar-ho amb ell o penjar una nota a la nevera amb tots els números de telèfon dels recursos.

4. L'obligació de comunicar o denunciar inclou els fets que es produeixen a Internet?

SI! Com que les noves tecnologies s'han convertit en un nou context en què els i les menors es relacionen entre ells i amb altres persones, és possible que pateixin alguna forma de violència en línia. Per això, la LOPIVI estén, a tots els ciutadans o empreses, el deure de comunicar o denunciar quan s'assabentin o es trobin que, **a la xarxa, hi ha continguts que constitueixen una forma de violència contra menors d'edat.**

Per exemple imatges d'agressions físiques o verbals (insults, amenaces, humiliacions, etc.) o en què apareixen menors nus/es o realitzant comportaments sexuals. Si els fets poguessin ser delictius (agressions físiques, pornografia infantil, etc), serà la seva obligació comunicar-ho a les autoritats policials i/o judicials, alhora que es comunica a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, mitjançant la seva web: <https://www.aepd.es/es/areas-de-actuacion/internet-y-redes-sociales/eliminar-fotos-y-videos-de-internet>

En qualsevol cas, si veus un nen o nena realment angoixat o afectat pel que veu o passa a internet, encara que no sàpigues si és un delictes o no, intenta comunicar-ho al coordinador o referent de benestar del centre i fes la consulta a l'AEPD o al telèfon del INCIBE (016, <https://www.incibe.es/linea-de-ayuda-en-ciberseguridad>) o Internet Safe4Kids (IS4K, <https://www.is4k.es/>) perquè t'orienten sobre com actuar.

5. I....com arriba tota aquesta informació als menors i a les famílies?

Sense informació, ni els menors víctimes de violència, ni les famílies, ni els menors testimonis de violència podran comunicar els fets. Per això, la LOPIVI imposa, als centres educatius i als centres de protecció, el deure informar-los sobre:

- els mecanismes de comunicació existents: coordinador de benestar (a escoles), serveis socials, Fiscalia, Policia i Jutjat.
- les persones responsables
- els mitjans electrònics que tenen disponibles.

Quan han d'oferir aquesta informació? La Llei disposa que ha de ser a l'inici de curs quan se'ls informi dels mecanismes de comunicació, o quan el menor accedeixi al centre escolar.

Com ha de ser aquesta informació? Ha de tenir un format accessible i ha d'estar permanentment actualitzada, en un lloc visible i accessible.

Així que recorda: **ÉS ESSENCIAL que preguntis a l'escola del teu fill/a quins són aquests mecanismes i si tenen materials disponibles que puguis consultar.**

També pots preguntar al teu fill/a si n'han parlat a l'escola o si n'està assabentat.

També és bona idea PREGUNTAR AL TEU FILL/A si han parlat sobre violència a l'escola i si sabia com actuar si mai és víctima o testimoni d'una situació de violència. **Pots aprofitar**

per parlar amb ell/a del que has après a aquesta formació i tots els recursos que existeixen per atendre qualsevol consulta sobre victimització infantil.

6. I un cop comunicada la meva sospita o revelació... Què passarà?

Quan comuniquem davant d'un organisme especialitzat (p. ex., els serveis socials) una sospita o revelació de violència, un equip tècnic avaluarà el nen o la nena potencial víctima i el seu entorn. Segons la situació es poden proposar diverses intervencions.

Si arribés a ser un cas en què cal implicar la policia, aquesta fa les investigacions corresponents, instrueix un atestat i ho remet tot al Jutjat. Aquest atestat s'envia al Jutjat per part de la policia. Un cop al Jutjat, s'inicia un procés judicial: el Jutge durà a terme les investigacions que consideri necessàries per esbrinar si els fets han passat o no: prendrà declaració a la víctima, al sospitós i als possibles testimonis, demanarà informes mèdics, psicològics o als serveis socials.

Vols saber més sobre què passa en un procés judicial?

Et deixem alguns vídeos en anglès:

<https://www.youtube.com/watch?v=BNB-80IYIEQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=IIrZ10dh61w>

<https://www.youtube.com/watch?v=3FFJZFM5Cn8>

<https://www.youtube.com/watch?v=DyZ7QGBNSE8>